

**ХЕРСОНСЬКИЙ ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ
ХЕРСОНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (ХЦПР ХМР)**

пр-т Текстильників, 6-а, м. Херсон, 73002,
e-mail: "hcpr" hcpr_hmr@ukr.net, код ЄДРПОУ 24957122

УХВАЛЕНО

засідання педагогічної
ради Херсонського Центру
позашкільної роботи
Херсонської міської ради
протокол № 1 від 23.05.2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

директор Херсонського Центру
позашкільної роботи
Херсонської міської ради

Олена ТАТАРОВСЬКА
наказ № 7 від 26.05.2023

**Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку
(декоративного-ужиткового профілю)**

клубу «В'язунчик»

1 рік навчання

Укладач:
Керівник гуртка
Ілона ОНИЩУК

2023.05.26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Декоративно-ужиткове мистецтво є віковічною скарбницею моральних та духовних здобутків українського народу, важливим фактором впливу на формування ціннісних орієнтирів дітей та учнівської молоді України, завдяки якому закладаються основи культурно-духовного багатства нації. Одним із видів декоративно-ужиткового мистецтва є в'язання гачком.

Актуальність програми пов'язана із збільшенням попиту до цього виду рукоділля в населення. В'язання гачком є популярною діяльністю завдяки основних характеристик:

1. Зручність. Для роботи потрібні лише нитки, гачок і схема. Матеріали не займають багато місця і їх можна взяти в дорогу, на пляж, відпочинок.
2. Простота. Візерунки не настільки складні, як у в'язанні спицями, потрібно лише засвоїти максимум десять операцій, які потім варіюються.
3. Різноманітність. Завдяки фактурі ниток і техніці в'язання виріб може бути легким і повітряним або «жорстким», тобто тримати форму. Тому гачком в'яжуть одяг, іграшки, подушки, сумки, пальто, квіти, шапки, мочалки, картини.
4. Мода. Багато дизайнерів прикрашають свій одяг декоративними в'язаними квітами, візерунками, елементами.
5. В'язання гачком сприяє розвитку художнього смаку, трудової та творчої активності, навичок суспільно корисної праці.

Створення програми клубу обумовлено не тільки необхідністю формування інтересу дітей та молоді до декоративно-ужиткового мистецтва, а й потребою в спілкуванні, обміну думками, що сприяє вдосконаленню і розвитку знань та умінь у цій сфері діяльності, становленню особистості. Робота в клубі - невід'ємна частина навчально-виховного процесу, яка розвиває і формує загальні якості відповідно до вікових можливостей вихованців та вирішує проблему дозвілля.

Новизна програми полягає у тому, що клуб «В'язунчик» здійснює діяльність з вихованцями різних вікових категорій, вмінь та навичок у техніці в'язання гачком. Це надає можливість обміну досвідом між початківцями та професіоналами різного рівня.

Метою програми є формування базових компетентностей особистості засобами декоративно-ужиткового мистецтва.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальна*- забезпечує ознайомлення з видами народної творчості: в'язати гачком, прикрашати українськими традиціями одяг та домівки виробами, виготовленими гачком;
- *практична* – сприяє оволодінню технікою в'язання гачком, формуванню навиків виготовляти різноманітні вироби;
- *творча* – забезпечує розвиток художнього смаку, творчої уяви, фантазії, індивідуального стилю роботи, майстерності при виконанні виробу;
- *соціальна* – сприяє організації інтелектуального спілкування, створенню атмосфери колективізму, виробленню навичок громадської діяльності, наданню можливості емоційної, психологічної розрядки.

Програма розрахована на вихованців закладів загальної та позашкільної освіти, віком 7-16 років. Наповнюваність групи становить 20 дітей.

Реалізується на базі клубу любителів в'язання гачком «В'язунчик» Херсонського Центру позашкільної роботи Херсонської міської ради. Навчальною програмою **передбачено 1 рік навчання**: 324 години (3 рази на тиждень по 3 години).

Матеріали програми містять теоретичну та практичну частини. Теоретична частина включає бесіди про зміст і завдання роботи, пояснення тем, інструктаж щодо послідовності та технології виготовлення різноманітних виробів. Діти ознайомлюються з історією розвитку

художнього в'язання, особливостями в'язання регіону. На практичних заняттях набувають практичних навиків та оволодівають новими прийомами в'язання.

З метою успішного засвоєння матеріалу на заняттях використовується навчальна література, фото та відеоматеріали зі зразками схем, Інтернет, відео майстер-класи, проводяться екскурсії в музеї, виставки народно-ужиткового мистецтва, зустрічі з майстрами в'язання, а також проводяться бесіди про культуру і традиції українського народу.

Робота клубу побудована таким чином, щоб вихованці в процесі навчання формували творчі здібності, уяву, фантазію, здійснювали пошукову й дослідницьку роботу. Навчальна програма дозволяє педагогу ускладнювати та розширювати завдання з метою набуття дітьми майстерності та досвіду.

З метою розвитку та підтримки обдарованих та талановитих вихованців, здобуття ними практичних навичок і для задоволення їхніх потреб у професійному самовизначенні, програма передбачає індивідуальне навчання. Кількісний склад груп, у яких проводиться індивідуальне навчання, становить від одного до п'яти учнів (згідно наказу Міністерства освіти і науки від 11.08.2004 № 651 «Про затвердження Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки № 1123 (з1322-08) від 10.12.2008).

Досягнутий рівень опанування програми вихованцями оцінюються за результатами участі у виставках та творчих конкурсах різного рівня.

Теми та розподіл годин навчально-тематичного плану вказано орієнтовно.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього

1	Вступ	3	-	3
2	Основи в'язання гачком	6	12	18
3	Техніка в'язання гачком	6	12	18
4	В'язання узорів	3	15	18
5	В'язання виробів	9	18	27
6	Про колір	3	3	6
7	Багатоколірне в'язання	3	24	27
8	Декоративне в'язання	3	33	36
9	М'яка іграшка	3	42	45
10	В'язання сувенірів	3	27	30
11	Орнамент	3	18	21
12	Вироби з тканини з в'язаним оздобленням	3	12	15
13	В'язання різних мотивів	3	12	15
14	Декоративні дрібниці. Оздоблення.	3	21	24
15	Екскурсії, свята, виставки.	-	18	18
16	Підсумок	3	-	3
	Разом	57	267	324

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з історією в'язання. Короткі відомості про інструменти і матеріали. Ознайомлення з властивостями ниток. Номери ниток, гачків, витрата ниток. Як змотувати нитки в клубки.

Ознайомлення з планом роботи, розкладом занять, режимом роботи клубу. Правила техніки безпеки при роботі.

Практична частина. Змотування ниток з пасма в клубки.

2. Основи в'язання (18 год.)

Теоретична частина. Положення рук і пальців під час роботи гачком. Перша петля. Повітряні петлі, ланцюжок з повітряних петель, робоча петля Петлі підйому, повороту. Стовпчики без накиду. Стовпчики з накидом. Група стовпчиків. З'єднувальний стовпчик (глуха петля). Умовні позначення.

Практична частина. Панно «Дерево життя» – аплікація з повітряних петель-ланцюжка. Відпрацьовування навичок у в'язанні основних петель і стовпчиків.

3. Техніка в'язання гачком (18 год.)

Теоретична частина. В'язання стовпчиків різноманітної будови: стовпчик без накиду, стовпчик з накидом; стовпчик з накидом в 1,2,3 прийоми; стовпчик з двома, трьома і більше накидами; кілька стовпчиків з однією верхівкою, кілька стовпчиків, зв'язаних з одного елементу попереднього ряду; пишний стовпчик, група стовпчиків, черепашка, дужки з повітряних петель, кільце, піко.

Запис узорів. Поняття про схеми. Збільшення кількості стовпчиків. Розширення полотна. Зменшення кількості стовпчиків. Звуження полотна. Принцип в'язання кола, квадрата. В'язання довгих петель.

Практична частина. Виконання тренувальних вправ з в'язання стовпчиків різноманітної будови; виготовлення виробів.

4. В'язання узорів (18 год.)

Теоретична частина. Густі узори, резинки.

Практична частина. Тренувальні вправи з виконання резинки. Вив'язування густих узорів.

5. В'язання виробів (27 год.)

Теоретична частина. Виконання виробів: шарф, шапочка, рукавиці, сумочка, килимок, шкарпетки.

Практична частина. В'язання виробів за бажанням.

6. Про колір (6 год.)

Теоретична частина. Поняття про колір, колірна гама; теплі, холодні кольори; поєднання кольорів у виробі.

Практична частина. Техніка в'язання нитками різних кольорів.

7. Багатоколірне в'язання (27 год.)

Теоретична частина. Поєднання кольорів у виробі. Використання ниток різних кольорів у одному виробі.

Практична частина. Рекомендовані вироби: прихватки, футляр для мобільного телефону, гаманець, косметичка.

8. Декоративне в'язання (36 год.)

Теоретична частина. Мотиви: листячко, квітки, гілочки, ягідки.

Практична частина. Колективна робота – панно. В'язання сувенірів та їх оздоблення.

9. М'яка іграшка (45 год.)

Теоретична частина. Види, елементи, способи з'єднання, оздоблення. Добір інструментів та матеріалів відповідно до виробу.

Практична частина. Виготовлення м'яких іграшок за вибором вихованців.

10. В'язання сувенірів (30 год.)

Теоретична частина. Історія сувеніру та його призначення.

Практична частина. Сувенір-іграшка (виготовлення на вибір за аналогією). В'язані картинки: творча робота над ескізом зовнішнього вигляду виробу, виготовлення елементів, композиція, оформлення.

11. Орнамент (21 год.)

Теоретична частина. Характерні види українських орнаментів (геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні) та їх застосування. Орнаменти народів нашої держави. Значення орнаменту та його використання в народному побуті, орнамент на трикотажному полотні. Вишивання орнаменту, несправжній орнамент.

Практична частина: Створення власного зразку орнаменту, вив'язування виробу за власним ескізом.

12. Вироби з тканини обв'язані оздобленням (15 год.)

Практична частина. Серветка з тканини, обв'язана зубцями. Обв'язка для комплекту серветок.

13. В'язання різних мотивів (15 год.)

Теоретична частина. Квадратний мотив. Квітковий мотив. Трикутний мотив з квіткою. Горизонтальний мотив. Мотив «трояндочка». Двоколірний мотив. Мотив «маленька квіточка». Багатоколірний круглий мотив.

Практична частина. Виконання зразків, в'язання та оздоблення виробу з мотивів.

14. Декоративні дрібниці. Оздоблення (24 год.)

Теоретична частина. Помпон. Шнур для оздоблювання. Тамбурна петля. Прошва для оздоблювання. Накладне оздоблення. Узори оздоблень, в'язані за схемами. Тасьма. Гудзики.

Практична частина. Виконання зразків.

15. Екскурсії, свята, виставки (18 год.)

16. Підсумок (3 год.)

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці повинні знати:

- правила техніки безпеки при роботі в гуртку;

- основні відомості про інструменти, матеріали;
- властивості ниток;
- основні прийоми в'язання;
- умовні позначення петель і стовпчиків;
- способи та послідовність виконання виробів;
- про колір, колірну гаму, теплі, холодні кольори, поєднання кольорів у виробі;
- принципи в'язання кола, квадрата;
- історію сувеніру та його призначення;
- характерні види українських орнаментів.

Вихованці повинні вміти:

- використовувати правила поведінки та безпеки;
- змотувати нитки в клубки;
- правильно тримати руки і пальці під час роботи гачком;
- в'язати стовпчики різноманітної будови;
- в'язати довгі петлі;
- збільшувати та зменшувати кількість стовпчиків для розширення та звуження;
- записувати нескладні узори;
- в'язати різноманітні узори, резинку;
- виготовляти в'язані вироби різної складності;
- виготовляти виріб за аналогією;
- створювати власні зразки орнаментів;
- обв'язувати вироби з тканини;
- в'язати мотиви за схемами.

Вихованці мають набути досвід:

- в'язання узорів за описом;
- володіння технікою багатоколірного в'язання;
- роботи над ескізом зовнішнього вигляду виробу;

- самостійного виготовлення окремих елементів;
- роботи над композицією, оформленням;
- догляду за в'язаними виробами;
- колективної праці над творчим завданням.

Список використаних джерел:

1. Андреева З.Ф. Вяжем сами. Киев: Радянська школа, 1981. 96с.
2. Анна: [журнал для приятного досуга]. Германия: "Енне Бурда", 1994. № 11.
3. Власова А.А. Вязание Спб: Золотой век, 2000. 408с.
4. Гусакова А.М. Рукоделие в начальных классах: книга для учителя по внеклассной работе. Москва: Просвещение. 2002. 192с.

5. Єременко Т.І. Кругок вязания крючком. Москва: Просвещение, 1984. 146с.
6. Ильина Г.С. Вязание: Альбом моделей. Москва: Легкая и пищевая промышленность, 1984. 48с.
7. Каландюк Л.М., програма "Плетіння на спицях і гачком". Київ: Міністерство Освіти і Науки України, 1996 р.
8. Карельская И.Ю. Для тех кто вяжет. СПб: Человек, 1992. 376 с.
9. Концепція позашкільної освіти та виховання // Інформ.зб. Міносвіти України. 1997. №7. 38с.
10. Криштальова В.С. Технологія в'язання дитячих виробів. Київ: Техніка, 1981. 198с.
11. Кульська-Кравченко Н.М. Декоративні в'язані вироби. Київ: Техніка, 1985. 136с.
12. Максимова М.Б. Азбука вязания. Москва, 1986.
13. Фомичева Э.А. Начинаем вязать спицами и крючком. Москва: Прсвещение, 1991. 93 с.
14. Шевченко Н.С. Волшебный крючок. Узоры из тесьмы, связанные крючком // Серия «Рукодельница». Ростов н/Д: «Феникс», 2003. 128 с.